

МОУ «ТСШ №2 им. А.С. Пушкина»

Республиканский конкурс
«Языковая мозаика: педагогические находки»
среди педагогических работников всех уровней образования
Приднестровской Молдавской республики

Номинация

«Методическая разработка урока»

по украинскому языку и литературе

(указать предмет)

Тема Георгій Панов «Ванюшка» (розповідь-бувальщина)

Класс (возраст) или целевая аудитория (при необходимости указать уровень
подготовки)

11 класс (17-18 лет)

Автор: Сидорова Ольга Владимировна Учитель украинского языка и литературы,
указывается фамилия, имя, высшей кв. категории,
отчество МОУ «ТСШ №2 им. А.С. Пушкина»
указывается должность,
квалификационная категория и название
организации образования

Тирасполь

2026

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА К УРОКУ

Цели урока:

1. Учебная (познакомить учащихся с произведением Георгия Панова «Ванюшка» (рассказ-бывальщина), сформировать представления о жанре литературы – рассказ-бывальщина, научить выделять сюжетные элементы, характеризовать, аргументировать свою точку зрения, по проблемам, затронутым в тексте).

2. Развивающая (развитие критического мышления: анализ, синтез, сравнение, рефлексия; продолжать развивать умения работы с текстом, устной и письменной речи, умения работать в группах, парах, вести дискуссию).

3. Воспитательная (формирование гуманизма, милосердия, ответственности, воспитание интереса к литературе родного края и уважение к общечеловеческим ценностям)

4. Методическая (продемонстрировать эффективность применения технологии развития критического мышления на уроке украинской литературы).

Тип урока (комбинированный: изучение нового материала + закрепление и рефлексия)

Форма урока (традиционный, комбинированный.):

Место урока в учебной программе (Литература родного края, 4 четверть, 11 класс. Согласно примерной программе для 10-11 классов (приказ № 895)):

Формы работы (групповая, индивидуальная, парная):

Методические материалы (текст произведения, разрезанный на части, раздаточный материал: шаблоны таблиц, диаграммы, презентация, стикеры, кубик).

Оборудование, материалы, подготовка:

Методы и технологии: (проблемное обучение, групповая работа, прогнозирование, комплимент по кругу, нарушенная последовательность, сюжетная таблица, дискуссионная сетка Элвермана, двойная пузырьчатая диаграмма, ромашка вопросов Блума, шкала оценивания, РАФТ, ИКТ (презентация), здоровьесберегающие технологии (смена видов деятельности, физкультминутка, позитивный эмоциональный фон).

Большинство методов относятся к технологии развития критического мышления. Данная технология выбрана основой конспекта урока в связи с тем, что:

- Соответствует возрастным особенностям. Учащиеся 11 класса (17-18 лет) способны к абстрактно-логическому мышлению, анализу, рефлексии, формированию собственной позиции ;

- Соответствует содержанию произведения. Рассказ «Ванюшка» поднимает сложные морально-этические проблемы (ответственность, право на ошибку, милосердие), которые не имеют однозначных ответов и требуют осмысления, дискуссии, а не простого запоминания;

- Соответствует методам достижения поставленных целей;

- Реализует деятельностный подход. Ученик становится активным участником образовательного процесса, «открывает» знания самостоятельно в ходе анализа текста и взаимодействия с одноклассниками.

- Соответствие современным образовательным стандартам, так как направлена на формирование метапредметных компетенций: умение мыслить самостоятельно, работать с информацией, учиться в течение жизни.

Ожидаемые результаты:

1. Предметные (знать название, автора, жанр, сюжет произведения, уметь пересказывать, выделять основные элементы, характеризовать главных героев, объяснять художественные особенности произведения, совершенствовать навыки аргументации собственной позиции).

2. Метапредметные (анализ художественного текста, синтез информации, коммуникация, использование критического мышления, проведение рефлексии, связь с психологией (анализ эмоций и мотивов), с обществознанием (социальные проблемы молодежи)).

3. Личностные (проявлять интерес к литературе родного края, формировать в учащихся социально-психологические качества истинного человека: гуманизм, эмпатию, милосердие, толерантность, чувство ответственности, связь моральной дилеммы произведения с собственным опытом).

Приложения (раздаточные материалы: шаблоны и тексты заданий, текст)

Список литературы: Литература родного края 10-11:

СТРУКТУРА И ХОД УРОКА

Конспект урока, технологическая карта урока, сценарий и т. д.

I. Организационный этап (2 минуты): приветствие, настрой, проверка готовности.

II. Актуализация опорных знаний (5-6 минут): проверка домашнего задания (биография)

III. Мотивационный этап (5 минут): создание интереса к теме, постановка цели, прогнозирование.

IV. Основной этап (23+1 минуты): изучение нового материала, выполнение заданий, работа с методическими материалами.

V. Заключительный этап (8 минут): подведение итогов, рефлексия, домашнее задание.

Тема: Література рідного краю. Георгій Панов «Ванюшка» (розповідь-бувальщина)

Мета

Навчальна: ознайомити учнів з твором Георгія Панова «Ванюшка» (розповідь-бувальщина); сформувати уявлення про особливості жанру розповіді-бувальщини; навчити учнів виділяти сюжетні елементи, аналізувати характери, аргументувати власну позицію відносно питань, що порушені в тексті.

Розвивальна: розвивати критичне мислення: аналіз, синтез, порівняння, рефлексія; продовжувати розвивати навички роботи з текстом, усне та письмове мовлення, вміння працювати в парах, групах, вести дискусію.

Виховна: формувати гуманізм, відповідальність, милосердя, виховувати інтерес до літератури рідного краю і повагу до загальнолюдських цінностей (соціально-психологічних якостей людини).

Методична: продемонструвати ефективність технології розвитку критичного мислення на уроках української літератури

Обладнання: Розділені на частини тексти творів, шаблони: «Сюжетна таблиця», «Сітка Елвермана», «Подвійна бульбашкова діаграма», пелюстки Ромашки запитань Блума, шкала для оцінювання роботи в групі, дерево, стікери, таблиця РАФТ, презентація

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент. Створення позитивного настрою (2 хв.) (Слайд 1)

Вітання, перевірка готовності до уроку. Прийом «Комплімент по колу» Кожен говорить приємне слово сусіду – створюємо позитивний емоційний фон.

II. Актуалізація опорних знань (5-6 хв.)

Перевірка домашнього завдання (біографія автора. Було диференційоване)

- На 3: складіть хронологічну таблицю «Основні події життя письменника»
- На 4: складіть паспорт письменника за планом
- На 5: Підготуйте міні-дослідження (письмово або у вигляді презентації) на тему: «Георгій Панов – письменник рідного краю».

III. Оголошення теми та мети уроку (до 5 хв)

1. Оголошення теми. (1 хв). Діти, сьогодні ми познайомимося з твором Георгія Панова «Ванюшка», який має жанрову назву «розповідь-бувальщина». Це означає, що описана історія могла статися насправді.

2. Мотивація навчальної діяльності. Бесіда (2 хв)

- Чи траплялися у вашому житті ситуації, коли ви мали зробити складний моральний вибір?

- Як ви розумієте відповідальність за іншу людину? Наведіть приклади з вашого досвіду.

3. Метод «Передбачення» (Слайд 2) (1хв)

За світлиною на презентації та знанням назви твору спробуйте спрогнозувати про що буде говоритися в творі.

4. Визначення мети уроку: прийом «Незакінчене речення» (Слайд 3) (1хв).

- *Сьогодні на уроці ми з вами дізнаємося...*

обговоримо...

попрацюємо над...

IV Сприйняття та осмислення матеріалу (23 хв.)

1. Знайомство з текстом (5 хв). Метод «Порушена послідовність» + «Джигсоу» .

Робота в групах. (Клас поділений на 3-5 частин (Метод «Джигсоу»), в залежності від кількості, Метод «Порушена послідовність» - учні читають тільки 1 частину твору, який заздалегідь був розділений на частини)

2. Робота з текстом за методом «Спрямоване читання» (5 хв). (Слайд 4)

(учні розповідають свій уривок, далі створюються припущення, про що може говоритися в наступній частині, і так працюємо, поки весь не ознайомимося з усім текстом, розвивають навички усного мовлення)

- *Як ви вважаєте, хто буде розповідати першим?*

- *Як будуть розгортатися події далі?*

- *Добре, давайте заслухаємо, а що було далі. Читачі, хто на вашу думку має бути наступним доповідачем?*

3. «Сюжетна таблиця» (3+2 хв). (Слайд 5)

Алгоритм дій: Учні заповнюють таблиці у шаблоні (Додаток 1)

- *Обмінюйтеся таблицями із сусідом, порівняйте відповіді зі своїми*

4. Метод « Дискусійна сітка Елвермана» (2+2 хв). (Слайд 6)

Робота на шаблонах в групах (Для організації роботи учням доречно користуватися таблицею. У нас є три стовпчики. Учитель формує проблему, над якою працює клас. Далі у двох стовпчиках «Так» і «Ні» фіксують аргументи, що схвально або заперечно відповідають на проблему. Кожний учень робить свій висновок щодо поставленої вчителем проблеми. Задача вчителя – об'єднати учнів класу у групи й організувати диспут із цього запитання. (Додаток 2) (Для слабого рівня по 1 доказу, для середнього – по 2 докази, для сильного – по 3 докази).

Питання, які можна підняти:

- Чи мала молода жінка моральне право залишити дитину в пологовому будинку, навіть якщо згодом вона передумала?
- Чи можна вважати маленького Ванюшку випадковим «рятівником» долі дівчини, чи це лише збіг обставин?
- Чи є фінал твору реалістичним (щасливий кінець), чи це авторська ідеалізація дійсності?

5. Асоціативний куш у вигляді подвійної бульбашкової діаграми. (Слайд 7)

Робота в парах. (4 хв) ((Додаток 3) Схарактеризувати Дівчину та Ванюшку.

V. Фізкультхвилинка для очей

Міцно заплющити (3 сек.), розплющити – подивитися вдалину (3 рази); подивитися вліво-вправо-вгору-вниз.

VI. Узагальнення та систематизація вивченого (6 хв).

1. Технологія «Ромашка запитань Блума» (3 хв.) (Додаток 4). (Слайд 8)

Індивідуальна робота. Учень витягує пелюстку з 1 типом питань, складає своє відповідне питання до класу, інші відповідають.

2. Проблемне запитання (2 хв). (Слайд 9)

- Як би ви вчинили на місці героїні сьогодні?
- Чи є Ванюшка «рятівником» долі дівчини?
- автор вказав, що це розповідь-бувальщина. Як на вашу думку, чи реалістичний фінал?

3. Рефлексія «Дерево» (1 хв). (Слайд 10)

- У вас на столах є стікери, ви маєте написати: на першому – що для вас на уроці було цікавим та подобалось, на другому - нецікавим. Перший стікер ви маєте приліпити на кроні дерева, а другий – біля коріння.

VII. Оцінювання (1 хв). (Слайд 11)

Оцініть роботу кожного представника своєї групи за шкалою: 1-5 (роздаток)
Оцінювання: активність у дискусії (1–2 бали), аргументація думки з тексту (1–2 бали), повага до думки інших (1 бал). Учні оцінюють себе та одне одного, вчитель коригує.

VIII. Домашнє завдання (1 хв). За методикою РАФТ. (Додаток 5) (Слайд 12)

(У Приблизній програмі з навчального предмету «Українська мова та література» для 10-11 класів загальноосвітніх організацій ПМР на наступний урок мови прописана тема з РЗМ. Контрольний письмовий твір на суспільну тему (за мотивами розповіді-бувальщини Георгія Панова «Ванюшка»).

Методика РАФТ: написати текст від імені героя (Дівчина, Ванюшка, медсестра тощо) — лист, щоденник, сповідь тощо. Обсяг 150–200 слів (для твору на наступний урок)

Додаток

Додаток 1 Сюжетна таблиця

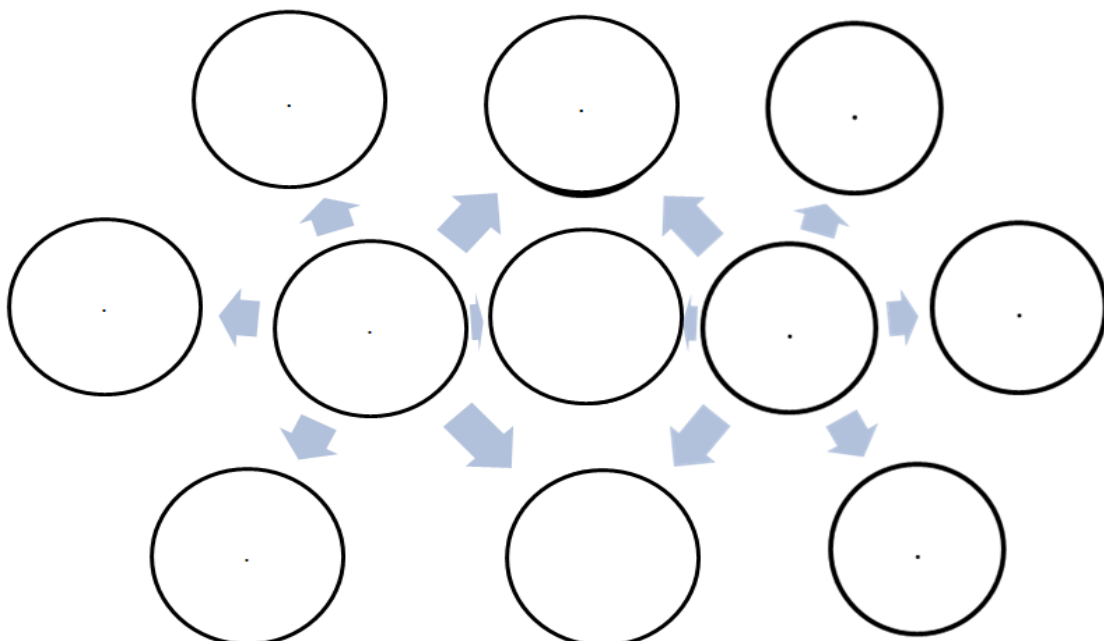
Сюжетна таблиця				
Хто?	Що?	Де?	Коли?	Чому?

Додаток 2 «Сітка Елвермана»

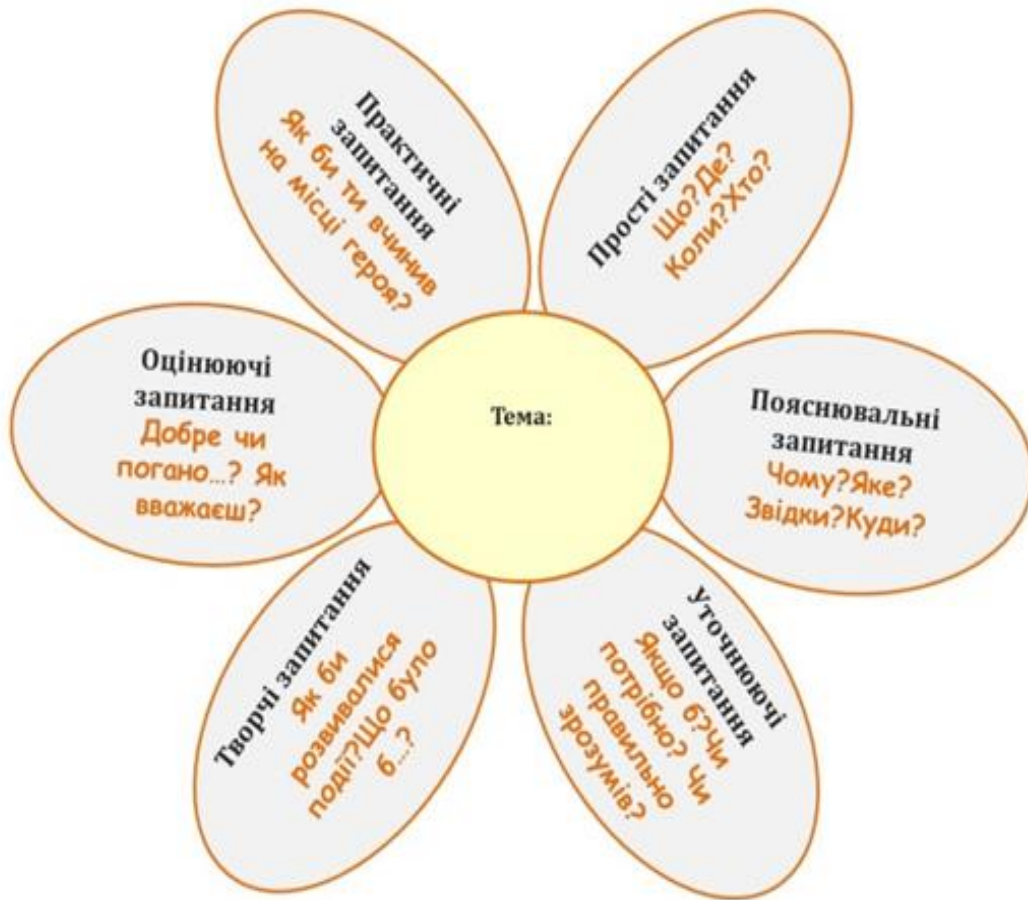
Так	Проблема	Ні
Доказ 1	Бінарне питання	Доказ 1
Доказ 2		Доказ 2

Додаток 3

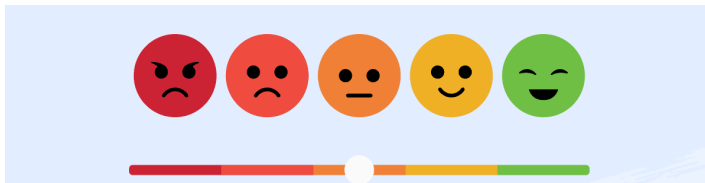
Подвійна бульбашкова діаграма

Додаток 4. Ромашка запитань Блума

Додаток 5. Шкала оцінювання

Додаток 6. РАФТ

Роль (хто пише)	Аудиторія (хто отримує)	Формат (у якій формі)	Тема (про що це)
Хто може написати дану тему (обирання ролі).	Для кого може бути написано текст? (передбачувана аудиторія)	У якій формі може бути написано текст? (вибір жанру)	Про що текст? (визначення тематики, які основні ідеї будуть розкриті)